

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 246/2021-36

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Jany Laššákovej v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody v Banskej Bystrici, zastúpeného JUDr. Tomášom Sokolom, advokátom, Kominárska 2, 4, Bratislava, a JUDr. Martinom Berecom, advokátom, Mostová 2, Bratislava, proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu č. k. 6Tp 4/2020 z 31. októbra 2020 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Tost 45/2020 z 12. novembra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. januára 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 dohovoru uznesením Špecializovaného trestného súdu v Pezinku (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) č. k. 6Tp 4/2020 z 31. októbra 2020 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4 Tost 45/2020 z 12. novembra 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že uznesením prokurátorky Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátorka“) č. k. VII3 Gv 76/19/1000-374 z 27. októbra 2020, ktorým bolo začaté trestné stíhanie, bolo zároveň sťažovateľovi vznesené obvinenie zo spáchania zločinu zasahovania do nezávislosti súdu podľa § 342 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona (ďalej len „uznesenie o vznesení obvinenia“). Obvinenie bolo vznesené aj ďalším osobám.

3. Uvedeného trestného činu sa mal sťažovateľ dopustiť konaním uvedeným v bode 1 výrokovej časti uznesenia o vznesení obvinenia, z ktorého vyplýva, že „*podpredseda Okresného súdu Bratislava I [REDAKOVANÉ] v presne nezistený deň v roku 2014 v priestoroch Okresného súdu Bratislava I v Bratislave v právnej veci žalobcu; [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] proti žalovanému; [REDAKOVANÉ] vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod doteraz nezistenou spisovou značkou požiadal zákonného sudcu [REDAKOVANÉ], aby rozhodol v prospech žalobcu a žalobe vyhovel, v nasledujúcom období ho žiadal, aby vytýčil termín pojednávania a čo najskôr rozhodol, čo tento aj urobil a vytýčil termín pojednávania, začal pojednávať, avšak nebolo jednoduché rozhodnúť podľa požiadavky [REDAKOVANÉ], ktorý následne navrhol zákonnému sudcovi, aby sa spoločne stretli s [REDAKOVANÉ], ktorý bol na strane žalobcu, s čím [REDAKOVANÉ] súhlasil a následne sa všetci traja stretli v Bratislave v reštaurácii oproti Istropolisu, kde [REDAKOVANÉ] prezentoval právny názor a spoločne s [REDAKOVANÉ] sa dohodli, ako vo veci postupovať, aby vec bola rozhodnutá v jeho prospech, teda v prospech žalobcu“.*

4. Sudca pre prípravné konanie špecializovaného trestného súdu napadnutým uznesením č. k. 6Tp 4/2020 z 31. októbra 2020 rozhodol o tom, že sťažovateľa berie do väzby podľa ustanovenia § 87 ods. 2 Trestného poriadku z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku (tzv. kolúzna väzba), a o tom, že sa väzba nenahrádza dohľadom probačného a mediačného úradníka. Proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu podali sťažovateľ aj prokurátorka sťažnosť. Najvyšší súd o sťažnostiach rozhodol napadnutým uznesením č. k. 4 Tost 45/2020 z 12. novembra 2020 tak, že uznesenie špecializovaného trestného súdu zrušil vo výrokoch II až V (výroky IV a V sa týkali sťažovateľa, pozn.) a nahradil ho rozhodnutím, ktorým sťažovateľa zobral do väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) aj c) Trestného poriadku. Zároveň rozhodol o tom, že väzba sťažovateľa sa nenahrádza dohľadom probačného a mediačného úradníka.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Rozhodnutia súdov oboch stupňov sú podľa sťažovateľa svojvoľné (arbitrárne), nie sú riadne odôvodnené, v dôsledku čoho sú aj nepreskúmateľné. Súdny tým porušili jeho základné právo na spravodlivý proces a nezákonne ho pozbavili osobnej slobody. Sťažovateľ namieta, že v jeho prípade neexistujú relevantné a dostatočné väzobné dôvody a skutok, pre ktorý bol vzatý do väzby, nemá znaky zločinu podľa § 342 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona. Súdny oboch stupňov v napadnutých uzneseniach podľa sťažovateľa iba parafrázujú príslušné ustanovenia zákona bez toho, aby súčasne vysvetlili, ako ich na jeho prípad aplikovali.

6. Sťažovateľ spáchanie skutku, ktorý sa mu kladie za vinu, popiera. Namieta, že k žalobcovi v spore, v súvislosti s ktorým sa mal dopustiť zločinu zasahovania do nezávislosti súdu, nemal žiadny vzťah, a teda ani záujem na tom, ako bude tento spor rozhodnutý. Dôvod schôdzky bol podľa sťažovateľa iný a nijako nesúvisel s činnosťou sudcu [REDAKOVANÉ]. Odhliadnuc od toho, či sa uvedený skutok stal alebo nestal, čo bude predmetom ďalšieho vyšetrovania, konanie, ktoré sa sťažovateľovi kladie za vinu, nenapĺňa všetky znaky skutkovej podstaty zločinu zasahovania do nezávislosti súdu. Z popisu skutku podľa sťažovateľa nie je zjavné, či mu je kladené za vinu to, že mal pôsobiť na sudcu, aby si tento nesplnil svoju povinnosť v konaní pred súdom, alebo to, že mal

jednať v úmysle zmařit práva účastníkov súdneho konania na zákonného sudcu, respektíve k zmareniu akých práv účastníkov malo jeho konaním dôjsť. Tým, že skutok popísaný v uznesení o vznesení obvinenia nenapĺňa všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu, sa podľa sťažovateľa súdy vôbec nezaoberali, čím tiež porušili jeho základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivý proces.

7. Sťažovateľ taktiež namieta, že v jeho prípade neexistujú relevantné a dostatočné väzobné dôvody. Špecializovaný trestný súd a najvyšší súd odôvodnili väzbu abstraktnými úvahami založenými na fiktívnych a ničím nepodložených hypotézach, ktoré sú v extrémnom rozpore so skutkovým a právnym stavom. Sťažovateľ je toho názoru, že je držaný v kolúznej väzbe bez reálnej existencie relevantného kolúzneho dôvodu, pričom ponechanie vo väzbe je odôvodňované iba potrebou vykonania ďalších hypotetických vyšetrovacích úkonov v dotknutej trestnej veci a tým, že popiera spáchanie skutku, ktorý sa mu kladie za vinu. Súdy svoj záver o existencii dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku odôvodnili obavou, že by sťažovateľ mohol ovplyvňovať výpoveď [REDAKOVANÉ] a priebeh rôznych súdnych konaní, avšak neodôvodnili ho konkrétnymi skutočnosťami ani konkrétnym správaním sťažovateľa. Odôvodnenie kolúznej väzby úplne neurčitou, rýdzo hypotetickou obavou, že sťažovateľ bude cez kontakty, ktoré nepoznajú ani orgány činné v trestnom konaní, pôsobiť na neidentifikované osoby, je podľa sťažovateľa úplne neurčité, neprípustne paušálne a v konečnom dôsledku aj nepreskúmateľné.

8. Sťažovateľ vo vzťahu k dôvodu preventívnej väzby [§ 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku] argumentuje tým, že ide taktiež iba o teoretickú ničím nepodloženú úvahu súdov, založenú na závere o charaktere tvrdeného trestného činu, pričom nie sú k dispozícii žiadne konkrétne skutočnosti, spôsobilé vyvolať dôvodnú obavu, že by v prípade prepustenia z väzby v trestnej činnosti, pre ktorú je teraz stíhaný, pokračoval.

9. Na základe uvedenej argumentácie sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd vyslovil porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj porušenie jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 dohovoru napadnutými uzneseniami špecializovaného trestného súdu a najvyššieho súdu, aby zrušil napadnuté uznesenia a prikázal najvyššiemu súdu prepustiť sťažovateľa z väzby na slobodu, aby ústavný súd zakázal špecializovanému trestnému súdu a najvyššiemu súdu pokračovať v porušovaní označených základných práv a slobôd sťažovateľa a priznal mu náhradu trov konania. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti taktiež ústavnému súdu navrhol zváženie možnosti odloženia vykonateľnosti napadnutých právoplatných rozhodnutí s účinkom rovnajúcim sa in fine prepusteniu z väzby.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je sťažovateľom tvrdené porušenie označených práv napadnutými uzneseniami špecializovaného trestného súdu a najvyššieho súdu, ktorými bol vzatý do väzby z kolúznych a preventívnych dôvodov. Sťažovateľ namieta, že napadnuté uznesenia sú arbitrárne, nedostatočne odôvodnené a neurčité, že skutok, ktorý sa mu kladie za vinu, nie je trestným činom a dôvody kolúznej väzby ani väzby preventívnej v jeho prípade neexistujú.

III.1. K namietanému porušeniu práv uznesením špecializovaného trestného súdu z 31. októbra 2020:

11. V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“), ktorý znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať ústavnou sťažnosťou iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (mutatis mutandis napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 1 a 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) (obdobne III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

12. Vo vzťahu k námietkam týkajúcim sa napadnutého uznesenia špecializovaného trestného súdu z 31. októbra 2020 konštatuje ústavný súd existenciu procesnej prekážky, brániacej prerokovaniu tejto časti ústavnej sťažnosti, ktorou je nedostatok právomoci ústavného súdu. Trestný poriadok zakotvuje v rámci systému opravných prostriedkov v trestnom konaní inštitút sťažnosti, ktorá umožňuje aj uplatnenie námietok týkajúcich sa pochybení konajúceho väzobného súdu predstavujúcich zásahy do základných práv a slobôd väzobne stíhanej osoby a ich potenciálne porušenie. Rozhodovanie o tomto opravnom prostriedku patrí vždy nadriadenému súdu. Sťažovateľ disponoval možnosťou uplatniť svoje námietky o prípadnom pochybení prvostupňového súdu prostredníctvom podanej sťažnosti, ktorú aj využil, keď proti napadnutému uzneseniu špecializovaného trestného súdu z 31. októbra 2020 podal sťažnosť, o ktorej rozhodol napadnutým uznesením z 12. novembra 2020 najvyšší súd. Ochranu základným právam a slobodám, respektíve ľudským právam a základným slobodám sťažovateľa tak bol v konkrétnom prípade oprávnený a zároveň povinný poskytnúť najvyšší súd v rámci konania o sťažnosti podľa ôsmej hlavy prvej časti Trestného poriadku. Táto skutočnosť vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať námietky sťažovateľa uplatnené voči napadnutému uzneseniu špecializovaného trestného súdu. Ústavný súd preto rozhodol o odmietnutí tejto časti sťažnosti podľa ustanovenia § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu práv uznesením najvyššieho súdu z 12. novembra 2020:

13. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je základné právo na osobnú slobodu garantované článkom 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a je v ňom obsiahnuté aj právo obvineného na urýchlenu súdnu kontrolu zákonnosti jeho väzby, s čím je spojená povinnosť nariadenia prepustenia obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie sa môže v zákonom určených prípadoch podmieniť zárukou. Obsah označených ustanovení ústavy korešponduje právam vyplývajúcim z čl. 5 dohovoru

(obdobne napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, III. ÚS 424/08, III. ÚS 581/2015, III. ÚS 183/2018).

14. Ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy je rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity vyplývajúcim z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sú všeobecné súdy primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 581/2015).

15. V kontexte uvedeného ústavný súd zdôrazňuje, že pri posúdení namietaného uznesenia najvyššieho súdu nebolo jeho úlohou preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov, o ktoré najvyšší súd oprel svoje rozhodnutie, spôsobom typickým pre nadriadený súd (resp. všeobecnejšie pre súd vyššej inštancie). Úloha ústavného súdu sa v danom prípade obmedzila na posúdenie otázky, či sa najvyšší súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa (prezentovanou v uplatnenej sťažnosti) vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či je odôvodnenie jeho rozhodnutia ústavnoprávne akceptovateľné.

16. V prípade vzatia do väzby musia byť splnené štyri podmienky. Po formálnej stránke musí existovať uznesenie o vznesení obvinenia. Po materiálnej stránke sa vyžaduje existencia dôvodného podozrenia zo spáchania skutku, za ktorý je vznesené obvinenie. Ďalej tento skutok musí vykazovať znaky niektorého trestného činu. Napokon musí existovať niektorý z väzobných dôvodov podľa ustanovenia § 71 ods. 1 Trestného poriadku.

17. Ústavný súd preskúmal obsah napadnutého uznesenia najvyššieho súdu z 12. novembra 2020. Týmto uznesením najvyšší súd zrušil výroky II až V uznesenia špecializovaného trestného súdu z 31. októbra 2020 a nahradil ich vlastným výrokmi, ktorými (okrem iného) vzal sťažovateľa do väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku a taktiež rozhodol, že jeho väzbu nenahrádza dohľadom probačného a mediačného úradníka. Najvyšší súd konštatoval, že v predmetnej veci v tomto štádiu konania existuje dostatok podkladov, na ktorých je založená existencia materiálnych podmienok väzby, teda dôvodnosť trestného stíhania a dôvody väzby, a v predmetnej veci boli splnené aj formálne podmienky, boli dodržané ustanovenia procesného predpisu relevantné pre zákonnosť väzby vrátane zákonných lehôt, bolo vznesené obvinenie a neboli zistené prieťahy pri rozhodovaní o väzobnej veci.

18. Najvyšší súd ďalej uviedol, že súčasná dôkazná situácia a skutočnosti, ktoré boli zistené, nasvedčujú tomu, že skutok bol spáchaný tak, ako bol vymedzený v uznesení o vznesení obvinenia, a zároveň konštatoval, že skutky (vo vzťahu k všetkým obvineným) majú znaky trestného činu

a existuje dôvodné podozrenie, že tieto skutky spáchali obvinení. Trestná činnosť vo vzťahu ku všetkým obvineným je dostatočne preukazovaná najmä výpoveďou [REDAKOVANÉ], ktorý sa podrobne vyjadril k jednotlivým skutkom a jeho výpoveď podporuje aj zabezpečená komunikácia z aplikácie Threema. Vo vzťahu k dôvodnosti trestného stíhania sťažovateľa považuje najvyšší súd za rozhodujúcu aj výpoveď [REDAKOVANÉ], pričom zabezpečené dôkazy sa u jednotlivých obvinených navzájom dopĺňajú, čím vytvárajú komplexný obraz o trestnej činnosti. Dôvodnosť trestného stíhania považuje najvyšší súd za danú u všetkých obvinených.

19. Nemožno prisvedčiť tvrdeniu sťažovateľa, že najvyšší súd sa vôbec nezaoberal jeho námietkou o tom, že skutok, ktorý mu je kladený za vinu, nie je trestným činom. Najvyšší súd konštatoval, že uvedené konanie, tak ako bolo vymedzené v uznesení o vznesení obvinenia, má znaky trestného činu. Vo vzťahu k právnej kvalifikácii skutku podotkol, že vec je len v počiatočnom štádiu konania, a preto je predčasné tieto skutočnosti hodnotiť. Sťažovateľ polemizuje s tým, že skutková veta nie je dostatočne konkrétna a že z nej nemožno vyvodiť, ktorú alineu skutkovej podstaty zločinu zasahovania do nezávislosti súdu mal sťažovateľ naplniť. Ústavný súd v tomto ohľade uvádza, že spôsob, akým je konanie sťažovateľa vymedzené v uznesení o vznesení obvinenia, môže na prvý pohľad vyvolávať pochybnosti o jeho určitosti, avšak z hľadiska naplnenia zákonných znakov skutkovej podstaty uvedeného trestného činu, s prihliadnutím na mieru detailnosti a objasnenosti skutku, ktoré možno očakávať v počiatočnej fáze trestného konania pri vznesení obvinenia, je ešte ústavne udržateľné. V tomto kontexte, tak ako to poznamenal aj najvyšší súd, je potrebné hodnotiť právnu kvalifikáciu skutku. Konkrétne detailné okolnosti skutku, ktorý je sťažovateľovi kladený za vinu, budú predmetom ďalšieho zisťovania a dokazovania orgánov činných v trestnom konaní s tým, že sa jednotlivé konkrétne okolnosti skutku môžu detailnejšie objasniť a viesť k potvrdeniu záveru o naplnení znakov skutkovej podstaty zločinu zasahovania do nezávislosti súdu alebo ho vyvrátiť. Ústavný súd však poukazuje na to, že v skutkovej vete použitá formulácia „*sa dohodli, ako vo veci postupovať, aby vec bola rozhodnutá v jeho prospech, teda v prospech žalobcu*“ neznamena, že aktéri skutku viedli nezáväznú odbornú diskusiu, ale že sa „dohodli“ na konkrétnom postupe, ako vec rozhodnúť v prospech žalobcu, z čoho racionálne vyplýva jednak porušenie zákonných povinností sudcu, ktorý je povinný rozhodovať jedine podľa zákona, právne predpisy vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia a rozhodovať spravodlivo, nestranne a iba na základe skutočností zistených v súlade so zákonom [porovnaj čl. 145 ods. 4 ústavy a § 30 ods. 1, 2 písm. b) a ods. 3 zákona č. 385/2000 Zb.], a takisto môže z uvedeného vyplývať aj zmarenie alebo sťaženie uplatnenia práv druhej strany sporu (žalovaného), ktorej základné právo na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) v sebe zahŕňa aj právo na nezávislé a nestranné rozhodnutie sporu, bez ovplyvňovania sudcu alebo iných vonkajších vplyvov. Dohadovanie sa so zákonným sudcom „*ako vo veci postupovať, aby vec bola rozhodnutá v jeho prospech*“, zahŕňa pôsobenie na daného sudcu, aby nesplnil svoju povinnosť v konaní pred súdom, a môže byť realizované s cieľom zmať alebo sťažiť uplatnenie základných práv a slobôd iného subjektu tak, ako to predpokladá kvalifikovaná skutková podstata tohto trestného činu podľa § 342 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona. Tento trestný čin je pritom dokonaný už samotným pôsobením na sudcu bez ohľadu na to, či ten, kto na sudcu pôsobil, dosiahol svoj zámer.

III.2.1. K existencii dôvodov kolúznei väzby:

20. Pokiaľ ide o existenciu dôvodov kolúznei väzby, najvyšší súd vo vzťahu k sťažovateľovi zdôraznil povahu skutku, pre ktorý mu bolo vznesené obvinenie. Jeho podstatou je zasahovanie do

nezávislosti súdu ovplyvňovaním zákonného sudcu v konkrétnej veci. Sťažovateľ je teda dôvodne podozrivý z protiprávneho konania, ktorého podstata spočíva v pôsobení na inú osobu poškodzujúcom hodnoty právneho štátu a ochranu práv a slobôd iných. Podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku môže byť obvinený vzatý do väzby, ak z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie. Zo zabezpečených dôkazov vyplynulo, že sťažovateľ mal úzko spolupracovať s bývalým sudcom Krajského súdu v Bratislave [REDAKOVANÉ], cez ktorého mal realizovať vplyv na viaceré súdne konania. Sťažovateľ mal byť v sieti vplyvov na justičné prostredie jedným z hybných článkov, a keďže orgánom činným v trestnom konaní v súčasnej dobe nemusia byť známe všetky kontakty a prepojenia sťažovateľa, možné riziko pravdepodobnosti kolúzneho správania sťažovateľa vyhodnotil najvyšší súd za dané.

21. Keďže kolúzne aktivity (v širšom zmysle slova, pozri bod 20) sú vlastne aj predmetom samotného obvinenia sťažovateľa, je úvaha súdov smerujúca k dôvodnému podozreniu, že sťažovateľ sa môže dopustiť kolúzneho správania s cieľom zmarenia vyšetrenia skutku, ktorý mu je kladený za vinu, opodstatnená. Nie je možné vyčkávať až do okamihu, keď je už isté, že obvinený bude kolúzne konať, pretože v takom prípade by sa mohlo konaniu obvineného už len ťažko zabrániť alebo predísť. Obava z možného ovplyvňovania svedkov v prípade sťažovateľa preto nie je len hypotetická, ako to naznačoval sťažovateľ, keď namietal neurčitost' a nepreskúmateľnosť odôvodnenia existencie tohto dôvodu väzby. Ústavný súd podotýka, že podstatou kolúznej väzby je práve zabrániť obvinenému v možnom pôsobení a ovplyvňovaní osôb, ktorých totožnosť nemusí byť orgánom činným v trestnom konaní v tomto štádiu trestného konania známa.

22. Vzhľadom na prvotné štádium trestného konania, na charakter trestnej činnosti a postavenie sťažovateľa ako advokáta, u ktorého je možné s vysokou pravdepodobnosťou očakávať existenciu väzieb na justičné prostredie, považuje ústavný súd úvahy najvyššieho súdu o existencii dôvodu kolúznej väzby za ústavne akceptovateľné. V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že dostatočnosť argumentov a odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu je možné konštatovať najmä preto, že sa trestné konanie v čase jeho rozhodovania nachádzalo v počiatočnej fáze. Nároky na odôvodnenie existencie dôvodov kolúznej väzby sa budú ďalším trvaním väzby sťažovateľa zvyšovať a ústavný súd konštatuje, že v takej forme, v akej boli dostatočné v tomto štádiu konania, nemusia byť ústavne udržateľné pri dlhšom väzobnom stíhaní sťažovateľa.

23. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu z 12. novembra 2020 vo vzťahu k existencii dôvodu kolúznej väzby hodnotí ústavný súd ako dostatočne zrozumiteľné a preskúmateľné. Nejde o rozhodnutie, ktoré by bolo založené na abstraktných úvahách vyplývajúcich z fiktívnych a ničím nepodložených hypotéz. Je z neho možné odvodiť, do akej miery sa mal sťažovateľ podieľať na trestnej činnosti, z ktorých dôkazov má jeho účasť vyplývať, aj prečo existuje obava z možného kolúzneho správania.

24. Ústavný súd považuje za potrebné iba stručne pripomenúť, že mu neprislúcha, aby v rámci konania o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy znova posudzoval či dokonca skúmal existenciu dôvodov väzby sťažovateľa (pozri body 14 a 15 odôvodnenia). To spadá do kompetencie všeobecných súdov, ktoré v posudzovanom prípade svoje povinnosti splnili. Odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vo vzťahu k existencii dôvodov kolúznej väzby

vyhodnotil ústavný súd ako dostatočne konkrétne, v rámci limitov ústavnej udržateľnosti pre toto štádium trestného konania, a preto vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ako aj podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 dohovoru dospel k záveru o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti.

III.2.2. K existencii dôvodov preventívnej väzby:

25. V súvislosti so spôsobom, akým najvyšší súd pristúpil k odôvodneniu existencie zákonného dôvodu preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, však ústavný súd zastáva podstatne kritickejší postoj. Je dôležité pripomenúť, že sudca pre prípravné konanie špecializovaného trestného súdu sa v uznesení č. k. 6Tp/4/2020 z 31. októbra 2020 nestotožnil s návrhom prokurátorky na vzatie sťažovateľa do preventívnej väzby a v tejto časti návrhu nevyhovel. Konštatoval, že sťažovateľ nebol dosiaľ súdne trestaný, od skutku, ktorý mu je kladený za vinu, uplynulo šesť rokov a nie je na mieste odvodzovať obavu, že by mohol pokračovať v trestnej činnosti. Zároveň konštatoval, že v tomto prípade dochádza k čiastočnému prekryvaniu dôvodov preventívnej a kolúznei väzby.

26. Najvyšší súd sa v napadnutom uznesení s uvedeným záverom sudcu pre prípravné konanie nestotožnil a konštatoval aj existenciu dôvodu preventívnej väzby, a to vzhľadom na vplyv obvineného na justičné prostredie v Bratislave, z ktorého vyvodil dôvodnú obavu, že bude v rozbehnutých aktivitách pokračovať. Prekryvanie dôvodov kolúznei a preventívnej väzby možno celkom zreteľne badať aj v odôvodnení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu z 12. novembra 2020, ktoré sa v prevažnej miere venovalo možnému kolúznemu správaniu sťažovateľa a do istej miery ho stotožnilo s obavami, že sťažovateľ bude pokračovať v trestnej činnosti, no samotnej preventívnej väzbe venovalo len minimálnu pozornosť, ktorú ústavný súd nemôže považovať za dostatočnú. Už samotná skutočnosť, že dôvody kolúznei väzby a dôvody preventívnej väzby nie je možné v uznesení najvyššieho súdu dostatočne zreteľne odlíšiť, spochybňuje kvalitu odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu z 12. novembra 2020 a samotnú existenciu dôvodov preventívnej väzby sťažovateľa v danom prípade (porovnaj IV. ÚS 434/2020, bod 34.3).

27. Najvyšší súd sa nestotožnil so závermi špecializovaného trestného súdu o absencii podmienok pre vzatie sťažovateľa do preventívnej väzby, ktoré založil sa tom, že od údajného spáchania skutku uplynula doba šiestich rokov a sťažovateľ bol v čase rozhodovania o väzbe obvinený zo spáchania tohto jedného individuálneho trestného činu, no bližšie sa s touto argumentáciou súdu prvého stupňa nevysporiadal. Pokiaľ z výsledkov vyšetrovania vyplývajú konkrétne skutočnosti, ktoré by mohli vzbudzovať dôvodné podozrenie, že zasahovanie do nezávislosti súdov, prípadne iná podobná trestná činnosť sťažovateľa je pri presadzovaní jeho záujmov akýmsi jeho modom operandi, z ktorého by bolo možné usudzovať, že sa takého konania obvinený dopúšťal opakovane, prípadne po dlhšiu dobu a existuje dôvodná obava, že tak bude konať aj v budúcnosti, ústavný súd zdôrazňuje, že v odôvodnení najvyššieho súdu týkajúceho sa tohto väzobného dôvodu takéto skutočnosti absentovali. Najvyšší súd uvádza, že obvinený by mohol pokračovať v rozbehnutých aktivitách, no neuviedol, aké konkrétne aktivity má na mysli, a to spôsobom, ktorý by zodpovedal zákonnej požiadavke, v zmysle ktorej musí odôvodnenie rozhodnutia o väzbe obsahovať aj uvedenie skutkových okolností, o ktoré sa výrok rozhodnutia o väzbe opiera (§ 72 ods. 2 Trestného poriadku). Ústavný súd vyjadruje presvedčenie, že pri posúdení tohto väzobného dôvodu bolo potrebné vziať do úvahy aj ďalšie okolnosti tohto trestného konania, na ktoré v rámci svojej obrany

sťažovateľ poukázal, napríklad jeho verejnú medializáciu ako obvineného, ktorého totožnosť a skutok, z ktorého je obvinený, sú celkom iste v prostredí jeho kontaktov, ktoré najvyšší súd označil ako „*justičné prostredie v Bratislave*“, dobre známe. Táto skutočnosť je spôsobilá vo výraznej miere oslabiť schopnosť a prípadné možnosti sťažovateľa pokračovať v tomto druhu trestnej činnosti. Aj s týmto aspektom, relevantným z hľadiska existencie zákonného dôvodu preventívnej väzby sťažovateľa, sa malo odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vysporiadať.

28. Sťažovateľ má právo poznať dôvody, ktoré viedli najvyšší súd k rozhodnutiu o existencii dôvodov tzv. preventívnej väzby v jeho prípade, pričom najvyšší súd nemá rezignovať na svoju povinnosť tieto dôvody primerane uviesť, a to bez ohľadu na spoločenský, mediálny či iný tlak alebo záujem. Ústavný súd už konštatoval, že v situácii, keď dva súde (v danom prípade dokonca obidva so špecializovaným postavením) pri posudzovaní tej istej otázky nedospejú k zhode, je o to väčším dôvodom a zároveň záväzkom pre súd vyššej inštancie, aby presvedčivo vyargumentoval svoje závery (IV. ÚS 434/2020).

29. Náležitosti odôvodnenia uznesenia o väzbe upravuje ustanovenie § 72 ods. 2 druhej vety Trestného poriadku, podľa ktorého sa uznesenie o vzatí do väzby musí odôvodniť aj skutkovými okolnosťami, o ktoré sa výrok opiera, čo znamená opísanie konania, skutočností alebo okolností, z ktorých súd, resp. sudca pre prípravné konanie dospel k záveru, že je daný niektorý z väzobných dôvodov. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 5 ods. 3 dohovoru (napr. rozsudok Veľkej komory z 3. októbra 2006, McKay proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 543/03, ods. 43; rozsudok z 12. decembra 1991, Clooth proti Belgicku, sťažnosť č. 12817/87, ods. 44; rozsudok z 15. februára 2005, Sulaoja proti Estónsku, sťažnosť č. 55939/00, ods. 64) je pritom nevyhnutné, aby tento opis nebol všeobecný alebo abstraktný, ale aby šlo o konkrétne konania, skutočnosti či okolnosti v určitom čase s určitým obsahom. Musí teda ísť o opis tých „konkrétnych skutočností“, ktorých existencia v zmysle predvetia § 71 ods. 1 Trestného poriadku reálne odôvodňuje existenciu niektorého väzobného dôvodu (II. ÚS 597/2012).

30. Vzhľadom na uvedené dospel ústavný súd k záveru, že odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu z 12. novembra 2020 vo vzťahu k existencii dôvodu tzv. preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku bolo mimoriadne strohé, a preto ho považuje za arbitrárne.

31. Tento kritický postoj ústavného súdu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu v časti týkajúcej sa preventívnej väzby však neovplyvňuje jeho záver, ku ktorému dospel v súvislosti s odôvodnením existencie dôvodu kolúzneho väzby (body 23 a 24 odôvodnenia). V zmysle ustálenej rozhodovacej praxe ústavného súdu pritom platí, že: „*Ak existuje, čo i len jeden zákonný dôvod väzby, väzba je zákonná a ústavná, ak takýto dôvod všeobecný súd aplikoval*“ (mutatis mutandis IV. ÚS 383/04, III. ÚS 892/2016, III. ÚS 843/2016, I. ÚS 126/2020, IV. ÚS 434/2020, IV. ÚS 56/2021).

32. Vzhľadom na túto ustálenú rozhodovaciu prax ústavného súdu a jeho záver vo vzťahu k tej časti napádaného uznesenia najvyššieho súdu z 12. novembra 2020, ktorá sa týka kolúzneho väzby sťažovateľa, nemožno konštatovať, že by účinky napadnutého uznesenia najvyššieho súdu mohli byť vo svojom výsledku (pozri bod 14 odôvodnenia) v rozpore s označenými článkami ústavy a dohovoru. Ústavný súd preto odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom pre zjavnú neopodstatnenosť.

III.2.3. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

33. Ústavný súd pri skúmaní opodstatnenosti ústavnej sťažnosti sťažovateľa v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádzal predovšetkým zo skutočnosti, že namietané konanie a rozhodnutie najvyššieho súdu bolo konaním a rozhodnutím o vzatí sťažovateľa do väzby, t. j. väzobným konaním týkajúcim sa rozhodovania o osobnej slobode obvinenej osoby. Nešlo teda o konanie a rozhodovanie vo veci samej, v danom trestnoprávnom kontexte o rozhodovanie o vine a treste.

34. Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane zdôraznil, že konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení samotnom (konaniami vo veci samej týkajúcimi sa viny obvinenej osoby) a ani konaniami o právach alebo záväzkoch občianskoprávneho charakteru, na ktoré sa vzťahuje čl. 6 ods. 1 dohovoru. Rozhodnutím o väzbe preto nemôže dôjsť k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy, ako ani čl. 6 ods. 1 dohovoru (základné právo na súdnu a inú právnu ochranu a právo na spravodlivý proces), keďže túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 17 ústavy, ako aj čl. 5 dohovoru (III. ÚS 622/2016). Tento právny názor vychádza z rešpektovania rozhodovacej praxe ESLP, v zmysle ktorej sa osobná sloboda chráni v zásade prostredníctvom čl. 5 dohovoru, a to najmä pokiaľ ide o zákonnosť väzby vrátane otázky, či k takémuto zbaveniu slobody došlo v súlade so zákonom upraveným postupom (čl. 5 ods. 1 dohovoru), pričom súčasťou záruk vyvoditeľných z čl. 5 dohovoru je aj ochrana práva jednotlivca na primeranú dĺžku väzby v zmysle požiadavky, aby väzba nebola predĺžovaná nad primeranú lehotu a aby nedochádzalo v postupe príslušných orgánov počas trvania väzby k zbytočným prietahom (čl. 5 ods. 3 dohovoru), ako aj ochrana práva jednotlivca domáhať sa periodického prieskumu zákonnosti väzby a žiadať o prepustenie na slobodu, o ktorom musí byť rozhodnuté urýchlene [(čl. 5 ods. 4 dohovoru); k uvedenému pozri napr. Khudoyorov v. Rusko, č. 6847/02, rozsudok ESLP z 8. 11. 2005, body 124 – 125, 172 – 174 a 193; Öcalan v. Turecko, č. 46221/99, rozsudok Veľkej komory ESLP z 12. 5. 2005, body 83 – 84 a 103; Khudobin v. Rusko, č. 59696/00, rozsudok ESLP z 26. 10. 2006, body 103 a 115].

35. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

36. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. mája 2021

Peter Molnár
predseda senátu